

**STUDIA I PRACE WYDZIAŁU NAUK EKONOMICZNYCH
I ZARZĄDZANIA NR 1**

EDYTA MIODUCHOWSKA-JAROSZEWICZ

**PRAKTYCZNA OCENA
SYTUACJI FINANSOWEJ ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ
NA PRZYKŁADZIE TOWARZYSTWA UBEZPIECZEŃ
I REASEKURACJI WARTA SA W LATACH 2002–2005**

Wstęp

Działalność ubezpieczeniowa charakteryzuje się pewną specyfiką, która polega przede wszystkim na innym cyklu produkcyjnym, związanym głównie z ustaleniem ceny za pewną usługę, która może być wykonana w późniejszym terminie, a czasem w ogóle nie zostanie wypłacone odszkodowanie lub świadczenie, bo nie będzie szkody. Ponadto zakłady ubezpieczeń są instytucjami dużego zaufania społecznego, gdyż gromadzą i zarządzają funduszami ubezpieczeniowymi utworzonymi z zebranych składek ubezpieczeniowych. Ważną sprawą jest zatem bezpieczeństwo finansowe i ogromna dbałość o płynność i wypłacalność¹.

¹ Zarządzanie finansami w zakładzie ubezpieczeń. Red. W. Ronki-Chmielowiec. Oficyna Wydawnicza Branta, Bydgoszcz–Wrocław 2004, s. 9.

1. Charakterystyka badanego zakładu ubezpieczeń

Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji Warta SA działa na polskim rynku od 1920 roku. Jest największą prywatną firmą ubezpieczeniową w naszym kraju. Jako pierwsze towarzystwo ubezpieczeniowe zadebiutowało na Giełdzie Papierów Wartościowych w 1995 roku. Do Grupy Ubezpieczeniowo-Finansowej Warta SA należą między innymi TUiR Warta SA, TUnŻ Warta SA, TuiR Warta SA. Przedsiębiorstwo ubezpieczeniowe oferuje bardzo bogatą ofertę ubezpieczeń majątkowych, osobowych i komunikacyjnych, na życie, emerytalnych i program inwestycyjny.

2. Wstępna ocena sytuacji finansowej Warty SA

Wstępna analiza sytuacji finansowej polega na umiejętnym czytaniu sprawozdań finansowych i wnioskowaniu na podstawie dobrej znajomości informacji, których dostarczają poszczególne pozycje.

Na podstawie bilansu Warty SA wstępnie oceniono aktywa i pasywa badanego zakładu ubezpieczeń z wykorzystaniem wskaźników struktury i dynamiki. Wartości danych aktywów, wskaźników struktury i dynamiki dla aktywnych pozycji przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1

Analityczne aktywa Warty SA w latach 2002–2005

Aktywa	2002		2003		2004		2005	
	mld zł	%	mld zł	%	mld zł	%	mld zł	%
1. Wartości niematerialne i prawne	0,10	3	0,10	3	0,10	3	0,14	4,2
2. Lokaty	2,61	71	2,55	75	2,61	75	2,94	76
3. Inne należności	0,49	13	0,40	12	0,42	12	0,44	11,5
4. Inne składniki majątku	0,19	5	0,09	2	0,12	3	0,12	3,1
5. Rozliczenia międzyokresowe	0,30	8	0,27	8	0,23	7	0,23	5,2
Suma aktywów	3,68	100	3,41	100	3,50	100	3,87	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych finansowych Warty SA.

Analiza aktywów badanego zakładu ubezpieczeń wskazuje, że w latach 2002–2005 w majątku przeważały lokaty, których udział rósł w badanych latach z 71 do 76%. Znaczące są też pozycje inne należności i rozliczenia międzyokresowe. Taka struktura majątku w zakładzie ubezpieczeń to pewna prawidłowość.

Strukturę pasywów Warty SA przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2

Analityczne pasywa Warty SA w latach 2002–2005

Pasywa	2002		2003		2004		2005	
	mld zł	%	mld zł	%	mld zł	%	mld zł	%
1. Kapitał własny	0,77	21	0,43	12,5	0,45	11	0,78	20
2. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	2,52	68,5	2,46	72,0	2,70	77	2,7	70
3. Pozostałe rezerwy	0,19	5	0,11	3,2	0,10	3,7	0,1	3
4. Zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów	0,01	0,3	0,01	0,3	0,01	0,3	0,01	0,5
5. Pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne	0,30	8,2	0,20	6	0,14	4	0,14	3,5
6. Rozliczenie międzyokresowe	0,26	7	0,20	6	0,10	4	0,1	3
Suma pasywów	3,68	100	3,41	100	3,50	100	3,87	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych finansowych Warty SA.

Z oceny struktury pasywów wynika, że w latach 2002–2004 rósł udział rezerw techniczno-ubezpieczeniowych – z 68,5 do 77,0%, a w 2005 roku spadł do 70%. Poziom finansowania kapitałem własnym wahał się od 11 do 21%. Zmniejszył się również udział pozostałych zobowiązań i rozliczeń międzyokresowych.

Na strukturę bilansu i jego zmiany w stosunku do 2004 roku duży wpływ miały następujące czynniki²:

- a) zainwestowanie nadwyżki środków pieniężnych wypracowanych na działalności operacyjnej w lokaty (jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych i dłużne papiery wartościowe);

² www.warta.pl/dynamic/common/.

- b) wzrost wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w wyniku redukcji stopy technicznej używanej do kalkulacji rezerw rentowych oraz wzrost rezerw denominowanych w USD w wyniku spadku kursu złotego w stosunku do dolara amerykańskiego.

Dynamikę aktywów i pasywów bilansu przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3

Dynamika aktywów i pasywów Warty SA w latach 2002–2005

Pozycja bilansowa	Dynamika (%)		
	2003 : 2002	2004 : 2003	2005 : 2004
1. Wartości niematerialne i prawne	100,0	100,0	140,0
2. Lokaty	97,7	102,0	113,0
3. Inne należności	81,6	105,0	100,0
4. Inne składniki majątku	47,4	133,0	100,0
5. Rozliczenia międzyokresowe	90,0	85,0	111,0
Suma aktywów	93,0	103,0	111,0
1. Kapitał własny	56,0	105,0	173,0
2. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	98,0	110,0	100,0
3. Pozostałe rezerwy	58,0	91,0	100,0
4. Zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów	100,0	100,0	100,0
5. Pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne	67,0	70,0	100,0
6. Rozliczenie międzyokresowe	77,0	50,0	100,0
Suma pasywów	93,0	103,0	111,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych finansowych Warty SA.

Ocena dynamiki aktywów informuje, że w latach 2002–2003 majątek badanego zakładu ubezpieczeń zmniejszył się o 7%. Przyczyną było zmniejszenie innych składników majątku o 52,6%, innych należności o około 20% i lokat o 2,3%. Spadek pasywów w tym okresie był wynikiem spadku kapitału własnego o 44%, pozostałych rezerw o 42%, pozostałych zobowiązań i funduszy specjalnych o 33%.

W latach 2003–2004 suma bilansowa zwiększyła się o 3% w wyniku wzrostu innych składników majątkowych o 33%, lokat o 2% i innych należności o 5%. W pasywach rosły rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe o 70%,

a kapitał własny o 5%. Spadły rozliczenia międzyokresowe, pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne oraz pozostałe rezerwy.

Na koniec 2005 roku TUiR Warta SA posiadało aktywa o 260 mln zł wyższe (o 11%) w porównaniu z poprzednim rokiem. Wzrost ten był wywołany inwestycjami w wartości niematerialne i prawne większymi o 40%, lokat – o 13% i rozliczeń międzyokresowych – o 11%. Główne zmiany w kapitale polegały na wzroście o 73% kapitału własnego.

Zmiany w bilansie TUiR Warty SA w latach 2002–2005 informują, że badany ubezpieczyciel rozwija się z roku na rok, a jego sytuacja finansowa jest stabilna. Strukturę przychodów Warty SA przedstawiono w tabeli 4.

Tabela 4

Analityczne przychody Warty SA w latach 2002–2005

Przychody	2002		2003		2004		2005	
	mln zł	%	mln zł	%	mln zł	%	mln zł	%
Składki	1,4	44,6	1,5	46,0	1,4	52,6	1,51	43,4
Przychody z lokat	1,6	51,0	1,62	49,7	1,13	42,5	1,83	52,6
Przychody z lokat netto przeniesione ORZiS	0,05	1,6	0,04	1,2	0,03	1,14	0,03	1,0
Pozostałe techniczne	0,03	1,0	0,04	1,2	0,03	1,13	0,04	1,0
Pozostałe operacyjne	0,06	1,8	0,06	1,8	0,07	2,63	0,07	2,0
Przychody ogółem	3,14	100	3,26	100	2,66	100	3,48	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych finansowych Warty SA.

Z oceny przychodów TUiR Warta SA wynika, że w strukturze przychodów dominują dwie pozycje: składki i przychody z lokat. Poziom składek waha się od 43,4 do 52,6%, a przychodów z lokat – od 42,5 do 52,6%. Struktura przychodów w Warcie SA jest prawidłowa i świadczy o tym, że badany zakład ubezpieczeń rozwija się prawidłowo, a jego sytuacja finansowa jest stabilna.

W strukturze kosztów przeważają odszkodowania i świadczenia, których udział najpierw spadał, a następnie wzrósł do 57%. Ważną pozycją są koszty działalności ubezpieczeniowej, których udział wzrósł z 26 do 30%. Wpłynęły na to koszty akwizycji, które wzrosły z 13 do 19%. W ostatnim roku spadł

udział kosztów administracji z 15 do 12%, co miało duży wpływ na wzrost zysku netto. Strukturę kosztów przedstawiono w tabeli 5.

Tabela 5

Analityczne koszty Warty SA w latach 2002–2005

Koszty	2002		2003		2004		2005	
	mln zł	%	mln zł	%	mln zł	%	mln zł	%
1. Odszkodowania i świadczenia	0,97	57	0,96	54	0,90	53	0,98	57
2. Działalności ubezpieczeniowej, w tym	0,44	26	0,51	29	0,51	30	0,53	30
– akwizycji	0,22	13	0,31	18	0,30	18	0,32	19
– administracji	0,25	15	0,27	15	0,26	15	0,21	12
3. Pozostałe koszty techniczne na udziale własnym	0,06	4	0,07	4	0,05	3	0,05	3
4. Zmiany stanu rezerw na wyrównanie szkodowości	0,05	3	0,01	1	0,01	1	0,01	1
5. Działalności lokacyjnej	0,10	6	0,12	1	0,05	3	0,05	3
6. Pozostałe operacyjne	0,09	5	0,10	1	0,11	6	0,11	6
Suma kosztów	1,71	100	1,77	100	1,71	100	1,73	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych finansowych Warty SA.

W roku 2005 TUiR Warta SA osiągnęło zysk brutto w wysokości 123,6 mln zł, co w stosunku do poprzedniego roku stanowi wzrost o 36,2 mln zł, czyli o 41,3%. Zysk netto wyniósł 95,9 mln zł i był o 19,3 mln zł, czyli o 25,1% wyższy niż w 2004 roku. Na poziom zysku netto wpłynęła znaczna poprawa przychodów z lokat o 64,7 mln zł (w porównaniu z 2004 rokiem) głównie w wyniku³:

- a) sprzedaży akcji spółek publicznych (PKN Orlen, Grupy Lotos, Pekaes i Atlantis);
- b) niższych niż w ubiegłym roku odpisów aktualizujących wartość bilansową inwestycji kapitałowych;
- c) odnotowania dodatnich różnic kursowych z rewaloryzacji lokat;

³ *Ibidem.*

- d) poprawy salda przychodów i kosztów operacyjnych na skutek mniejszego obciążenia wyniku finansowego odpisami aktualizującymi.

Wynik techniczny z ubezpieczeń bezpośrednich i pośrednich pogorszył się w 2005 roku o 63,7 mln zł i ukształtował na poziomie minus 2,5 mln zł. Było to wynikiem⁴:

- a) wzrostu szkodowości na udziale własnym do poziomu 65,1% na skutek utworzenia dodatkowych rezerw szkodowych netto oraz przeszacowania rezerw szkodowych denominowanych w walutach obcych (z uwagi na deprecjację waluty krajowej);
- b) wzrostu kosztów działalności ubezpieczeniowej do poziomu 525,5 mln zł w wyniku wzrostu aktywowanych kosztów akwizycji przy niższych niż w 2004 roku kosztach administracji.

Wstępna analiza bilansu i rachunku zysków i strat wskazuje na polepszenie sytuacji finansowej badanego ubezpieczyciela. Firma się rozwija, dokonuje inwestycji w aktywa trwałe, zwiększa poziom rezerw, pomnaża zysk przez minimalizację kosztów i rozszerzenie działalności.

3. Analiza wskaźnikowa Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji Warta SA w latach 2002–2005

Analiza sytuacji finansowej podmiotu gospodarczego na podstawie sprawozdania finansowego odbywa się w dwóch kierunkach: wstępnej oceny sprawozdań i oceny wskaźnikowej. Analiza wskaźnikowa jest uzależniona od rodzaju prowadzonej działalności⁵. W praktyce najczęściej stosowane są trzy następujące grupy wskaźników⁶:

- płynności i wypłacalności,
- rentowności,
- sprawności działania (poziomu kosztów i efektywności wykorzystania środków majątkowych).

⁴ *Ibidem*.

⁵ E. Mioduchowska-Jaroszewicz: *Analiza finansowa zakładu ubezpieczeń*. W: *Rozwój i funkcjonowanie przedsiębiorstw*. Red. W. Janasz. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 466. Szczecin 2007.

⁶ Formuły wskaźników z interpretacją zob. w *ibidem*.

Na podstawie sprawozdań finansowych przeprowadzono analizę wskaźnikową TUiR Warta SA w latach 2002–2005, a jej wyniki zaprezentowano w tabelach 6–9.

W tabeli 6 przedstawiono wyniki analizy wypłacalności i płynności finansowej przedsiębiorstwa ubezpieczeniowego.

Tabela 6

Wskaźniki wypłacalności i płynności finansowej w latach 2002–2005
w TUiR Warta SA

Nazwa wskaźnika	Wartości wskaźników			
	2002	2003	2004	2005
Wypłacalności (%)	45,04	50,5	37,7	bd
Płynności finansowej (%)	4,7	6,14	40	6,7
Zdolności płatniczej	215,8	167	49,5	24,58
Monitorowania działalności (%)	69,3	75,5	64,1	238,6
Pokrycia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (%)	91,2	93,2	100,1	112,3

Bd – brak danych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych finansowych Warty SA.

Wskaźnik wypłacalności badanego zakładu ubezpieczeń waha się między 37,7 a 45,04%. Najniższą wartość miał w 2004 roku, bo tylko w 37,7% środki własne zakładu ubezpieczeń mogły pokryć składkę przypisaną na udziale własnym. Spadek wartości wskaźnika jest negatywnie odczytywany w kontekście sytuacji finansowej badanego podmiotu, zmniejsza się bowiem jego wiarygodność.

Płynność finansowa była najwyższa w 2004 roku, osiągając poziom 40%. W roku 2005 spadła do 6,7%, co oznacza, że w mniejszym stopniu płynne środki finansowe pokrywały składkę przypisaną brutto. Spadek wartości wskaźnika wskazuje na zmniejszenie płynności finansowej badanego zakładu ubezpieczeń. Składka przypisana brutto oznacza zobowiązania z tytułu przyszłych i obecnych odszkodowań umów zawartych w danym okresie.

Znacznie spadała wartość wskaźnika zdolności płatniczej w badanych latach. Przyczyną był szybszy wzrost płynnych środków niż zobowiązań zakładu ubezpieczeń. Wskazuje to na zwiększenie możliwości pokrycia zobowiązań

i rezerw płynnymi środkami finansowymi. Zdolność płatnicza badanej firmy jest coraz lepsza.

Poprawę sytuacji finansowej sygnalizuje wskaźnik monitorowania działalności, którego wartość w badanych latach wzrósł z 69,3 do 238,6%. Najlepszą wartość wskaźnik osiągnął w 2005 roku, ponieważ przekroczył wówczas 100%. W latach 2002–2004 wskaźnik był niższy niż margines wypłacalności, a według ustawy o działalności ubezpieczeniowej art. 45, zakład ubezpieczeń jest zobowiązany posiadać środki własne nie niższe niż margines wypłacalności. W latach 2002–2004 wskaźnik monitorowania działalności mieścił się w przedziale (33,3%; 100%), zatem badana firma była zagrożona.

Zdolność do pokrycia funduszu ubezpieczeń lokatami rosła, co świadczy o poprawie kondycji badanego zakładu ubezpieczeń. W latach 2004 i 2005 aktywa na pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych przekroczyły rezerwy będące zabezpieczeniem przyszłych odszkodowań.

Kolejnym etapem oceny jest analiza rentowności, którą przedstawiono w tabeli 7.

Tabela 7

Wskaźniki rentowności w latach 2002–2005 w TUiR Warta SA

Nazwa wskaźnika	Wartości wskaźników (%)			
	2002	2003	2004	2005
Rentowność sprzedaży	3,5	3,1	3,9	5,4
Rentowność działalności technicznej	-1,6	0,4	4	-0,2
Rentowność kapitału własnego	8,1	9,6	10,5	12,2
Rentowność majątku	1,7	1,6	2,0	2,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych finansowych Warty SA.

W latach 2002–2005 rentowność sprzedaży, kapitału własnego i majątku TUiR Warta SA uległa poprawie. Wzrost rentowności pozytywnie wpłynął na wzrost zysku netto – po czterech kwartałach 2005 roku osiągnięto 95,9 mln zł zysku netto, co oznacza wzrost o 19,2 mln zł (25%) w stosunku do czterech kwartałów poprzedniego roku. Odnotowany wzrost to między innymi efekt zwiększenia przychodów. Składka przypisana brutto wyniosła 1 792,4 mln zł i była wyższa o 3,4% w porównaniu z czterema kwartałami poprzedniego roku.

Jej wzrost był wynikiem głównie zwiększenia sprzedaży ubezpieczeń OC komunikacyjnych i ubezpieczeń gospodarczych, w tym szczególnie z linii morskiej i lotniczej. Na przyrost składki z OC komunikacyjnego duży wpływ miał import samochodów używanych, a także wprowadzenie przez Wartę SA korzystnych taryf, zwłaszcza w grupie klientów doświadczonych i mniej szkodowych, w tym posiadaczom używanych samochodów.

Dodatnie efekty opłacalności działalności w badanym zakładzie ubezpieczeń w 2005 roku wynikają z działalności lokacyjnej i pozostałej operacyjnej, ponieważ działalność techniczna przyniosła w tym roku stratę w wysokości – 2,5 mln zł. Ujemny wynik dał minusową rentowność techniczną, ponieważ koszty techniczne przewyższyły składkę przypisaną na udziale własnym.

Następnym etapem oceny jest badanie poziomu kosztów i efektywności wykorzystania środków. Wyniki przedstawiono w tabelach 8 i 9.

Tabela 8

Wskaźniki poziomu kosztów w latach 2002–2005 w TUiR Warta SA

Wskaźniki poziomu kosztów	Wartości wskaźników			
	2002	2003	2004	2005
Działalności ubezpieczeniowej	24,5	29,4	29,2	29,32
Akwizycji	12,3	17,8	17,4	17,9
Administracji	14,2	15,6	14,9	12,07
Działalności ubezpieczeniowej na udziale własnym	29,3	36,2	34,5	35,1
Kosztów technicznych na udziale własnym	108	105	102	104

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych finansowych Warty SA.

Na podstawie tabeli 8 można wyprowadzić wnioski dotyczące oceny poziomu kosztów w badanym zakładzie ubezpieczeń. Poziom kosztów działalności ubezpieczeniowej w składce przypisanej brutto i na udziale własnym wahał się w latach 2002–2005 w składce przypisanej brutto – od 29,3 do 34,5%, a na udziale własnym – od 29,3 do 36,2%. Przyczyną wzrostu wskaźników poziomu kosztów działalności ubezpieczeniowej był wzrost kosztów akwizycji i jednoczesny spadek kosztów administracyjnych. Wzrost wskaźników jest oceniany

negatywnie, ponieważ każda firma dąży do minimalizacji kosztów, jednak tylko tych, które nie mają bezpośredniego wpływu na zwiększenie składki brutto.

W latach 2002–2003 rósł wskaźnik poziomu kosztów akwizycji, następnie malał, by wrosnąć w 2005 roku do poziomu 17,9%. W latach 2002–2005 koszty administracyjne miały najmniejszą wartość, a w 2005 roku spadły z 15,6 do 12,07%. Spadek poziomu kosztów administracji był sukcesem tej firmy w 2005 roku. Wzrósł jednak udział kosztów technicznych do 104% i była to wartość niższa niż w latach 2002 i 2003.

Tabela 9

Wskaźniki efektywności wykorzystania środków
w latach 2002–2005 w TUiR Warta SA

Nazwa wskaźnika	Wartości wskaźników			
	2002	2003	2004	2005
Poziomu lokat (%)	79,1	81,7	77,8	84,5
Dochodowości lokat (%)	6,14	6,35	4,34	3,84

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych finansowych Warty SA.

Analiza efektywności wykorzystania środków na podstawie wskaźnika poziomu lokat i dochodowości lokat wskazuje na wzrost udziału lokat w badanych okresach i jednoczesnym spadku ich dochodowości.

Poziom lokat informuje o możliwości pokrycia lokatami kapitału własnego i funduszu ubezpieczeniowego zakładu ubezpieczeń. Wzrost wartości tego wskaźnika jest prawidłowy i informuje o zwiększeniu możliwości ubezpieczyciela. W roku 2005 firma uzyskała najniższą rentowność lokat, wynoszącą 3,84%, co sygnalizowało nieprawidłowości w gospodarowaniu lokatami, które mogą zostać ujawnione przez przegląd walorów finansowych posiadanych przez badany zakład ubezpieczeń. Bezpiecznym i prawidłowym poziomem dochodowości lokat jest przedział od 4,5 do 10,0%.

Wnioski

Analiza finansowa pozwala na ocenę wyników finansowych ubezpieczyciela osiągniętych w dotychczasowej jego działalności oraz sprawdzenie, czy firma ubezpieczeniowa jest w stanie wywiązać się z podjętych zobowiązań wynikających z zawartych umów ubezpieczeniowych. Analiza wskaźnikowa pozwala dokonywać syntetycznej oceny aktualnej sytuacji finansowej i przewidywanych wyników finansowych⁷.

Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji Warta SA w latach 2002–2005 rozwijało swoją działalność, powiększało majątek i zysk netto. Zakład czerpał środki pieniężne z działalności operacyjnej i lokacyjnej w znacznym stopniu przez likwidacje lokat terminowych, sprzedaż akcji spółek publicznych, uzyskiwanie dodatnich różnic kursowych. O poprawie sytuacji finansowej świadczy wzrost wskaźników rentowności kapitału własnego, sprzedaży i majątku, a także zmniejszenie wskaźników poziomu kosztów, co korzystnie wpłynęło na działalność ubezpieczyciela. Niepokojący jest niski poziom wskaźnika płynności, bo zbyt mało środków przypada na składkę przypisaną brutto. Sukcesem jest również wzrost wskaźnika monitorowania działalności, który jest dwukrotnie wyższy niż margines wypłacalności. Sytuacja firmy zapowiada się pomyślnie.

TO PUT FINANCIAL ANALYSIS INSURER INTO PRACTICE TO EXAMPLE TUIR WARTA SA IN YEARS 2002–2005

Summary

The aim paper is estimated insurer. Financial analysis insurer had two parts. Preliminary estimated bank and rates analysis. On preliminary estimated insurer to made structure and dynamic balance, profit and loss account. On rates analysis estimated solvency, liquidity, profitable and efficiency. This insures financial position is to improve in years 2002–2005. Profitability and active to rise.

Translated by Edyta Mioduchowska-Jaroszewicz

⁷ L. Kopczyńska: *Jak czytać sprawozdanie finansowe firm ubezpieczeniowych*. „Controlling i Rachunkowość Zarządcza w Firmie” nr 1.